

godt, men hvis et Menneskes Fysiognomi som det ærede Medlems er præget af lige det modsatte, er det noget overmaade godt. Altsaa, Særpræg i sig selv gør det ikke, det kommer an paa, hvad dette Særpræg er Udtryk for, om det er noget lavere, noget, man skal se at komme bort fra, eller noget højere, som man skal stræbe hen imod. Det kan naturligvis udtrykkes paa forskellig Maade, men jeg synes, at det er et ganske godt Udtryk, at det skal være et pædagogisk Særpræg af almen Betydning, som fremmer Skolesagen, fremmer Undervisningen, fremmer Almendannelsen, fremmer Kulturen, fremmer det menneskelige i saa høj Grad som muligt. (*Fraenkel*: Det er en Rævekage!). Det ærede Medlem for Københavns 7de Valgkreds kalder det en Rævekage! Det Udtryk staar ganske for det ærede Medlems egen Regning; jeg tror ikke, man har Ret til at beskyldte de Mænd og Kvinder, som har udarbejdet dette Forslag, Mænd og Kvinder, blandt hvilke det ærede Medlem har meget nære Meningsfæller, jeg tror ikke, at man har Ret til at beskyldte noget af disse Medlemmer: Frøken Hoffmann, Borgmester Kaper, Oberstløjtnant Parkov, Direktør Hammerich, jeg tror, at det er ganske uretfærdigt, ganske meningsløst at beskyldte disse Medlemmer, der staar det ærede Medlem for Københavns 7de Valgkreds saare nær ogsaa i politisk Henseende, for at have lagt en Rævekage for den høje Rigsdag. Men hvad skulde ogsaa denne Rævekage gaa ud paa? Her er Tale om, at Staten fremdeles kan bevilge Tilskud til saadanne private Skoler, der har et virkeligt Særpræg i Ordets gode Betydning, et Særpræg, der viser fremad imod højere og bedre Undervisningsformer; det er altsaa Staten — den, som jo ogsaa det ærede Medlems Parti har og fremdeles vil faa en ikke uvæsentlig Indflydelse paa —, det er hele Staten, den samlede Lovgivningsmagt, Rigsdag og Regering.

Maa jeg her gøre en lille indskudt Bemærkning. Det ærede Medlem fra Vinderup (Moltesen) mente, at Kommunerne ogsaa skulde være med, idet de ogsaa havde nogen økonomisk Interesse her. Det er naturligvis et Spørgsmaal, der altid kan diskuteres; men jeg vil dog sige, at hvis man helst vil have en saa almindelig præget, en saa almindelig omfattende folkelig Bedømmelse som muligt af, hvad der er et pædagogisk Særpræg i god Forstand, er man bedst tjent med, at det er det mest omfattende, det højeste Organ for den danske Be-

folkning, nemlig Statens Repræsentation, Rigsdag og Regering, som udøver dette Skøn, fremfor at det bliver de enkelte Kommuner, hvor enkelte bestemte Anskuelser lettere kan vinde Raaderum. Set fra dette Synspunkt mener jeg, at Lovforslagets Affattelse er at foretrække.

Det ærede Medlem fra Vinderup berørte — og det var ogsaa det, som det ærede Medlem, der før afbrød mig (Fraenkel), sigtede til — det gamle Spørgsmaal om Forholdet mellem Statsskole og Friskole, og jeg har set i en Del af Pressen, at dette Spørgsmaal nu er rejst i Anledning af dette Lovforslag. Det blev ikke rejst straks; der var det ejendommelige og glædelige, at da Kommissionen havde afgivet sin enstemmige Indstilling, mødte denne Indstilling straks Tilslutning fra alle Sider. Jeg tror ikke, der var et eneste Blad, der ikke gik med, hvilket ogsaa var ret naturligt, thi alle Partier har jo haft Repræsentanter, og fuldgyldige Repræsentanter, i denne Kommission. Alle Blade i København, saa vidt jeg mindes ogsaa „Kristeligt Dagblad“, gik med og anbefalede dette Forslag. Det var først nogen Tid efter, at man opdagede det, som det ærede Medlem for Københavns 7de Valgkreds (Fraenkel) i sin Afbrydelse kaldte noget, man blev bange for skulde være en Rævekage; og saa var det, at et enkelt Blad i København faldt fra, og at man paastod, at den private Skole ikke kunde være tjent med denne Ordning, og at hvis f. Eks. en Privatskole skulde have et kristeligt Særpræg — det var særlig det, man fremdrog —, vilde den ikke kunne falde ind under denne Bestemmelse. Jeg vil sige et Par Ord herom, fordi det har været Genstand for saa megen offentlig Debat og efter min Mening har medført saa megen Forvirring, at jeg mener, det vilde være Synd og Skam, hvis det skulde komme dette Lovforslag til Skade. Der er historisk set ingen Tvivl om, at religiøs Idealisme har kunnet fremkalde pædagogisk Initiativ. Vi ved det allerbedst fra Kresten Kold og hans Virksomhed, og vi kender det ogsaa fra tidligere Tidens Pædagoger, at netop religiøs Idealisme har kunnet give en Mand eller Kvinde en Interesse for, en Sans for Mennesket, for Barnet og for den enkelte, som Skolens Historie aldrig vil og aldrig kan undervurdere. Hvor megen religiøs Idealisme der findes for Øjeblikket i dette Samfund, derom kan der strides. Der er dem, der kan mene, at der findes grumme lidt, hvis der overhovedet findes noget, i dette Samfund, hvor Privat-